

Asia: OKM/5/010/2018

Esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistaminen

1. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen ja esittävän taiteen rahoitus

Lain soveltamisalan laajentaminen (1 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Lain tavoite (2 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden tavoite (3 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden saamisen edellytykset (4 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden määräaikaisuus (5§)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Edellytykset hyväksymiselle valtionosuuteen oikeutetuksi kuudeksi vuodeksi (5 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötövuosien määrän määräytymisen perusteet (6 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Vahvistettavien henkilötövuosien minimimäärä (6 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Rahoitusta koskeva suunnitelma (6 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuusprosentti (rahoituslaki 22 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Esittävien taiteiden yhteinen yksikköhinta (rahoituslaki 35 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Yksikköhintojen painottaminen (rahoituslaki 35 a §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Svenska Teatern on nykylaissa katsottu valtakunnallisesti merkittäväksi ja saa korkeampaa valtionosuutta. Kannatatteko sitä, että Svenska Teatern katsottaisiin tulevaisuudessa kansalliseksi taidelaitokseksi?

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Tampereen Työväen Teatteri on nykylaissa katsottu valtakunnallisesti merkittäväksi ja saa korkeampaa valtionosuutta. Kannatatteko sitä, että Tampereen Työväen Teatterin asema tulevaisuudessa olisi samanlainen kuin muilla valtionosuutta saavilla teattereilla?

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Työryhmän ehdotukset vapaan kentän toimintaedellytysten parantamiseksi

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

2. Museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Lain tavoite (1 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Museotoiminnan tarkoitus (2 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Ammatillisen museotoiminnan määritelmä (3 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden tavoite (4 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden saamisen edellytykset (6 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Maakunta- ja aluetaidemuseoiden korvaaminen alueellisilla vastuumuseoilla (7-8 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti**Alueellisen vastuumuseon tehtävät (7 §)**

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Alueellisen taidemuseotehtävän kohdalla määritellään yhdeksi tehtäväksi museon toiminta alueellaan myös julkisen taiteen ja kokoelmien asiantuntija prosenttiperiaatteen käytön edistäjänä. Ehdotus ei ota huomioon Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman, vuosina 2015-2017 työskennelleen Prosenttiperiaatteen ohjausryhmän raportin (Esiteitys prosenttiperiaatteen edistämiseksi, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:50) keskeistä suositusta yhden julkisen hallinnon organisaation perustamisesta, jonka tehtäviin kuuluisi mm. tukea kuntien ja maakuntien sekä yksityisen sektorin toimijoiden edellytyksiä käyttää taidetta osana rakentamista. Tuki käsittäisi sekä neuvontaa että kannustimia. Suomen Taiteilijaseura edellyttää, että prosenttiperiaatteen alueellisia tehtäviä ei määritellä tai jaeta ennen tehtäväkentän katto-organisaation liikkeelle lähtöä.

Edellytykset museon nimeämiselle alueelliseksi vastuumuseoksi (8 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

Suomen Taiteilijaseura yhtyy Suomen Kuntaliiton kommenttiin ja edellyttää, että tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kustannukset sekä näihin liittyvät henkilötyövuodet kyetään riittävän hyvin selvittämään ja korvaamaan toimijalle.

Valtakunnallisten erikoismuseoiden korvaaminen valtakunnallisilla vastuumuseoilla (9-10 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtakunnallisen vastuumuseon tehtävät (9 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Edellytykset museon nimeämiseksi valtakunnalliseksi vastuumuseoksi (10 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötyövuosien määrän määräytymisen perusteet (11 §)

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Suomen Taiteilijaseura edellyttää, että taidemuseoiden henkilötyövuosien määrään tulee laskea myös se työpanos, jonka kuvataiteilijat tekevät näiden museoiden sisältöjen (ohjelmiston) eteen. Toki näin voidaan tehdä jo nykyisenkin lain aikana, mutta taidemuseoille ei ole asetettu velvoitetta maksaa kuvataiteilijoille heidän työpanoksestaan eikä toisaalta näille museoille myöskään kompensoida kyseisiä kuluja korkeamman valtionosuusprosentin muodossa.

Suomen Taiteilijaseura kummeksuu sitä, että valtionosuusjärjestelmän uudistamisprosessiin (ohjausryhmään) ei kutsuttu taidemuseoiden eikä kuvataiteilijoiden edustajaa. On selvää, että ilman tätä asiantuntemusta työryhmästä ei ymmärretty, että kuvataiteilijat ovat VOS-laitoksissa verrattavissa näyttelijöiden, tanssijoihin ja muusikoihin.

Erona on vain se, että teatterit ja orkesterit maksavat palkkaa tai palkkiota taiteilijoilleen, mutta kuvataiteilijoiden museonäyttelyn eteen tekemän työpanoksen korvaaminen on taidemuseoissa edelleen vapaaehtoista, eikä millään tavoin sidottu museon saamaan julkiseen tukeen.

Tämän epäkohdan korjaamiseksi Opetus- ja kulttuuriministeriö pilotoi ns. näyttelypalkkiojärjestelmää taidenäyttelyitä järjestäville museoille suunnatulla avustushaulla vuosina 2017-2019. Näyttelypalkkiojärjestelmä olisi mahdollista sisällyttää VOS-uudistukseen.

Vahvistettavien henkilötyövuosien minimimäärä (11 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Rahoitusta koskeva suunnitelma (11 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuskelpoisuuden edellytysten täyttymisen arviointi kolmen vuoden välein (12 §)

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Suomen Taiteilijaseura näkee, että kolme vuotta on aivan liian lyhyt ajanjakso arvioinnin perustaksi.

Vastuumuseon edellytysten ja tehtävien hoidon arviointi kolmen vuoden välein (12 §)

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Suomen Taiteilijaseura näkee, että kolme vuotta on aivan liian lyhyt ajanjakso arvioinnin perustaksi.

Museoviraston kanssa alueellisesta tai valtakunnallisesta suunnitelmasta käytävät neuvottelut kolmen vuoden välein (12 §)

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Museoiden perusrahoituksen määräytymisperusteet ja valtionosuusprosentti (rahoituslaki 22 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Alueellisiin vastuumuseotehtäviin myönnettävän rahoituksen määräytymisperusteet ja valtionosuusprosentti (rahoituslaki 22 §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtakunnallisen vastuumuseotehtävän lisärahoitus (rahoituslaki 35c §)

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

3. Kaikille yhteiset kysymykset

Tulisiko uudistus toteuttaa siinäkin tapauksessa, että järjestelmään ei ole osoitettavissa lisärahoitusta?

Ei

Kommentteja

-

Vaikuttaako järjestelmä ymmärrettävältä ja toimivalta?

Ei

Kommentteja

Suomen Taiteilijaseura on jo aiemmassa kommentissaan kohdassa 2 kummeksunut kuvataiteen puuttumista VOS-uudistuksen asiantuntijaryhmän kokoonpanosta ja prosessista yleensä.

Saman huomion ovat tehneet muutkin tahot. Muun muassa tutkija Sakarias Sokaan mukaan "on silmiin pistävää, että VOS-uudistustyössä ei ole puhuttu juurikaan kuvataiteilijoiden asemasta, vaikka he ovat taiteilijoista kaikkein huonoimmassa asemassa" (YLEn KulttuuriCocktail taiteen tukemisen pelisäännöistä ohjelman verkkosivuilla 26.1.2017).

Alun perin näin ei pitänyt käydä, sillä opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen otti esille kuvataiteilijoiden aseman parantamisen VOS-järjestelmän uudistamisen yhteydessä, kun taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä pohtinut työryhmä luovutti loppuraporttinsa hänelle 18.2.2016.

Suomen Taiteilijaseura näkee, että ehdotettu järjestelmä ei ole looginen eikä tasapuolinen taidemuseoiden ja niiden sisältöjä luovien kuvataiteilijoiden kannalta. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmä huomioi taidelaitoksissa luovan panoksen tekevien muusikoiden, näyttelijöiden ja tanssijoiden työpanoksen ja sen korvaamisen, kun taas taidemuseoiden kohdalla ollaan edelleen tilanteessa, jossa kuvataiteilijoiden museonäyttelyn eteen tekemän työpanoksen korvaaminen on taidemuseoissa vapaaehtoista, eikä millään tavoin sidottu museon saamaan julkiseen tukeen. Vaikka kuvataiteilijoiden työpanoksesta maksettavat korvaukset kerryttäisivätkin taidemuseon henkilötyövuosia, ei tätä ole resursoitu eikä huomioita valtionosuusprosentissa.

Taidemuseot muodostavat merkittävän osan suomalaisesta museoverkostosta. Kuvataiteen tiedotuskeskuksen Frame Visual Art Finlandin tilastojen mukaan vuonna 2016 taidemuseoihin tehtiin liki 2,2, miljoonaa käyntiä ja kasvua vuodesta 2010 on ollut 57 prosenttia. Tällaiset luvut eivät ole mahdollisia ilman kiinnostavia sisältöjä, museonäyttelyitä, ja ne taasen eivät toteudu ilman elävien kuvataiteilijoiden työpanosta.

Sivistysvaliokunta piti eduskunnan talousarviota 2018 koskevassa lausunnossaan (SiVL

17 2017 vp HE 106/2017 vp) tärkeänä, että näyttelypalkkiota koskevassa jatkovalmistelussa otetaan yhtenä ulottuvuutena huomioon näyttelyn saama muu julkinen tuki ja siihen tukeen liittyvät ehdot, joilla mahdollisesti myös voidaan edistää näyttelypalkkioiden maksamista.

Nyt pilotoitavana oleva näyttelypalkkiojärjestelmä olisi mahdollista sisällyttää VOS-uudistukseen.

Kommentit ehdotuksen ruotsinkieliseen käännökseen ja käsitteisiin

-

Muut kommentit ja huomiot

-

Korhonen Kirsi
Suomen Taiteilijaseura